

Informace a doporučený postup při výskytu štěnic

Co je štěnice domácí?

Štěnice domácí (*Cimer lectularius*), je noční hmyz parazitující na lidech, živí se především lidskou krví, kterou sají na lidech, ale mohou sát i na jiném hostiteli - psech, kočkách a ptácích. Vyskytuje se v koloniích. Tyto kolonie jsou dobře dohledatelné podle tmavých výkalů štěnic a světlých vajíček. Při vyrušení (světlo, nesprávná aplikace insekticidů) kolonie opouštějí, rozutečou se a šíří se na další místa. Průměrná délka života štěnic je 6-12 měsíců, přitom bez potravy dokáží přežívat až 1 rok. Hladové štěnice jsou aktivnější, nemají tendenci se ukrývat a shlukovat.

Kde všude se mohou štěnice domácí vyskytovat?

Štěnice se mohou objevit všude, kde přebývá určitý čas větší množství lidí: ubytovací zařízení (hotely, ubytovny, vysokoškolské koleje, ...), byty – nejčastější výskyt je v ložnicích.

Štěnice vyhledávají teplo a skrývají se před světlem. Přes den zůstávají ve svých úkrytech, z nichž vylézají teprve v noci. Při velkém přemnožení jsou vidět i přes den. Člověka dokáží lokalizovat na vzdálenost cca 1,5 m. Protože se živí nejčastěji lidskou krví, jejich úkryty se nacházejí vždy v blízkosti lůžka, případně přímo v něm, nebo na místech vzdálených více než 1-2 metry. Nejčastější úkryty a možné nálezy štěnic:

- Matrace, čalounění ve švech (98,4%)
- rošty, rámy a čela postele (93,6%)
- záhyby povlečení
- čalouněná křesla
- spáry a škvíry v podlahách, díry po hmoždinkách
- obložení zdí a stropů, trhliny v tapetách
- úkryty za obrazy
- průchody teplovodních a elektrických rozvodů (zásuvky, lišty)
- okraje koberců, podlahové lišty
- pelíšky domácích zvířat

Možná zdravotní rizika a přenos infekčních onemocnění:

Přenos původců nákaz prostřednictvím štěnic na člověka nebyl jednoznačně prokázán, zdravotní problémy ve formě kožních reakcí a dopadů na psychiku jsou však zřejmé (nespavost, nedostatek spánku). Typická kožní reakce je individuální, závisí na věku napadeného, na individuálních imunitních dispozicích - k reakci dochází za několik minut až za 11 dní. Obvyklou kožní reakcí jsou 2-5 mm velké začervenalé kožní léze, vystouplé nad povrch kůže, svědí. Velikost léze, jejich počet a intenzita svědění může být různá. Může dojít k sekundární infekci kožních lézí, s rozvojem dermatitidy, u citlivých jedinců se může objevit kopřivka nebo systémové reakce. Podle vzhledu kožních reakcí nelze přesně určit, že jde o pobodání hmyzem, natož štěnicemi – nutný je nález hmyzu. Včasná detekce a vhodná opatření jsou pro likvidaci štěnic zásadní.

Nejčastější dotazy:

Co mám dělat, když se mi vrací příbuzní ze zahraničí nebo z pobytu, kdy přenocovali mimo domov a setkali se štěnicemi? Popř. půjčila jsem jim zavazadlo a mám strach, že mi jej vrátí se štěnicemi?

V tomto případě je nejlepší, pokud je to možné, rozbalovat a vybalovat zavazadlo na otevřeném prostranství (na zahradě, na balkoně, zkrátka mimo obydlí) a tam provést první kontrolu věcí i zavazadla (štěnice je viditelná pouhým okem). Následně věci vyprat, zavazadlo vystříkat Biolitem a ponechat mimo obydlí alespoň 2 – 3 dny, nejlépe nechat vymrznout, pokud je to možné. Vyvarovat se třepání oděvů a věcí i zavazadla v prostorách domu – bytu.

Chci si koupit z druhé ruky čalouněný nábytek, mám možnost dostat nábytek od známého:

V dnešní době je výskyt štěnic častým jevem a v žádném případě nemůžeme doporučit koupi čalouněného nábytku tzv. z druhé ruky, i v případě darování by měl být člověk opatrný. Je to jedna z nejčastějších cest zamoření obydlí štěnicemi. Pokud si i přesto takovýto nábytek pořídíte, je vhodné jej ještě před umístěním v domově řádně prohlédnout, popřípadě preventivně postříkat Biolitem.

Jsem poštipáný, případně jsem již přítomnost štěnic ve svém obydlí zaznamenal a nevím, co mám dělat?

V případě, že jste poštipáný a není letní období, kdy je možné, že vás poštipal komár, je velká pravděpodobnost, že máte doma štěnice. Většinou je i objevíte ve výše uvedených úkrytech, dále je možné jejich přítomnost zjistit dle malých černých teček na ložním prádle (trus). Poštípání štěnicemi mnohdy s jistotou neurčí ani kožní lékař. Nejčastější způsob zavlečení štěnic je z čalouněného nábytku, návštěva, která u vás přespala a měla zavazadlo, jakýkoli pobyt s noclehem mimo domov (nemusí se vždy nutně jednat o zahraniční pobyt), zapůjčení zavazadel.

V dalším postupu záleží na způsobu vašeho bydlení. Likvidaci štěnic je povinen ze zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zajistit majitel nemovitosti – ubytovacího zařízení. Pokud máte byt, dům v osobním vlastnictví, musíte si likvidaci štěnic zajistit sami. Jediné možné a účinné řešení je objednání odborné DDD firmy (deratizace, desinsekce, desinfekce). Vlastní pokusy o vyhubení tohoto hmyzu jsou zbytečné a neúčinné. Štěnice pouze vyženete z jejich typických úkrytů a roste možnost rezistence štěnic na přípravky.

Pokud bydlíte v podnájmu, nájemním domě či ubytovně, obraťte se co nejdříve na majitele domu, nebo na správce nemovitosti. Ten je dle výše citovaného zákona povinen likvidaci štěnic zajistit. Pokud nebude chtít situaci řešit, je možné se obrátit na Krajskou hygienickou stanici.

Prevence před zavlečením štěnic?

- Při vícedenním pobytu mimo domov nikdy neukládat zavazadlo přímo pod postel.
- Prohlédnout si lůžko – matrace, rošty, štěnice je pouhým okem viditelná.
- Nepořizovat si čalouněný nábytek z druhé ruky.